

Posudek oponenta magisterské práce

Název magisterské práce: Syndrom vyhoření v učitelské profesi

Jméno diplomantky: Bc. Jan Gregar

Vedoucí práce: PhDr. Radka Peřinová, Ph.D.

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Katedra společenskovedního základu v kinantropologii

Oponent: PhDr. Kamil Kotlík, Ph.D.

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Katedra společenskovedního základu v kinantropologii

Základní informace o práci

Předložená magisterská práce čítá celkem 88 stran, z toho je 74 stran textu, 5 stran literatury a 9 stran příloh.

Obecná charakteristika práce

Předložená magisterská práce se věnuje problematice syndromu vyhoření mezi učiteli, konkrétně mezi učiteli na základních a středních školách. Výběr tématu hodnotím kladně, neboť se jedná o velice aktuální problematiku a ani v budoucnu nelze očekávat pokles jejího významu. Práce je teoreticko-empirického charakteru, kdy se autor v teoretické části rešeršně dotýká postupně několika témat, jmenovitě profese učitele, stresu a syndromu vyhoření. Hloubka rešerše je adekvátní magisterské práci a vytváří vhodné teoretické zázemí pro vlastní výzkum. Rovněž zařazená dílčí témata jsou těsně spjata s tématem i cílem celé práce.

Nedostatky jsou v teoretické části pouze dílčí a neovlivňují kvalitu celé práce. V teoretické části (i v rámci jedné dílčí kapitoly) autor směřuje pojmy tradiční a moderní pedagogiky, například žák vs. edukant, a používá je oba, z čehož plyne terminologická nejasnost. Z hlediska zařazení oceňuji pasáž o prestiži učitelské profese, nicméně autor se ve své argumentaci omezuje pouze na prestiž formálně deklarovanou. Problematika prestiže učitelského povolání je však mnohem hlubší a lze na ni nahlížet z více úhlů.

Z hlediska hloubky rešerše a analýzy oceňuji pasáže věnované samotnému syndromu vyhoření (zde lze rovněž uvést, že by bylo vhodné sjednotit terminologii – burn-out vs. syndrom vyhoření či vyhoření). Naopak kapitola věnovaná učitelské profesi by měla být obsáhlejší.

Abstrakt a zejména Úvod jsou napsány vhodně a výstižně. Taktéž je kladem práce stručné uvádění, čemu se která část věnuje (pár vět o teoretické a praktické části).

Cíle, otázky a hypotézy

Cíle práce jsou stanoveny a formulovány vhodně, dílčím nedostatkem je opět nejednotnost terminologie. V dané kapitole se mísí pojmy cíl a záměr, přičemž dílčí rozepsání cílů na jednoznačnosti nepřidá. Zdůvodnění stanovení daných cílů je však již v pořádku.

Úkoly práce jsou formulovány zřetelně a jednoznačně, otázkou je, zda se nejedná opět o cíle.

Autor si dále stanovil celkem 8 hypotéz, což je na magisterskou práci až nezvyklé, nicméně formulovány jsou vhodně a korektně, každá z nich pokrývá pouze jasnou dílčí část problematiky, jsou tedy i ověřitelné v rozsahu magisterské práce. Hypotéza č. 5 je formulována v podobě, která z hlediska českého jazyka nedává smysl a nelze ji ani ověřit, nicméně dále v práci již autor používá smysluplnou verzi. Lze se tak domnívat, že se jedná o technickou jazykovou chybu, tj. překlep. Hypotéza č. 7 není pak formulována zcela jednoznačně, účast na školení mohou hodnotit jako neúčinnou i ti, kteří se jej neúčastnili (možná i právě proto).

V práci postrádám výzkumné otázky.

Metodika

Z hlediska metodiky je práce zpracována svědomitě a bez větších nedostatků. Autor korektně popisuje způsob výběru respondentů, který je samozřejmě i jedním z limitů práce, především z důvodu zobecnitelnosti výsledků, nicméně na druhou stranu tento výběr umožnil dosah na více než 600 respondentů, což je na magisterskou práci úctyhodný počet a umožňuje vyvozovat závěry. Konkrétní použité metody považuji za vhodné a správně zvolené.

Nedostatek v pasáži věnované metodice vnímám opět v rovině formulačně-jazykové. Autor píše, že po oslovení respondentů a sběru dat s těmito daty již statisticky pracovali, čímž získali výsledky a naplnili cíle výzkumu. Cíle výzkumu ale nenaplníme tím, že získáme jakékoliv výsledky. Naplníme je tím, že zjistíme, co bylo předem staveno. Autor zde taktéž uvádí, že pro zpracování práce byly stanoveny předpoklady a hypotézy. Hypotéz má celkem 8, předpoklady jsem však stanoveny nenašel. Pokud tím mínil hypotézy, pak se jedná opět o terminologickou nejednotnost.

Výsledky, diskuse

Výsledky výzkumu jsou autorem zpracovány přehledně a systematicky, za použití vhodných nástrojů. U otázek dodaných autorem by bylo vhodné pro hlubší vhled do problematiky použít např. kontingenční tabulky (místo obecného popisu celé skupiny).

U ověřování hypotéz kladně hodnotím, že si autor nejprve stanovil kritéria, kdy bude hypotéza přijata a kdy nikoliv. Ověření hypotéz pak považuji za zvládnuté.

Diskuse se obratně vypořádává se základními zjištěními práce a zjištění autora jsou v ní komparována se zjištěními jiných autorů.

Limity a silné stránky

Autor práce uvádí jasně a zřetelně limity práce jako i její silné stránky. V tomto ohledu s ním souhlasím, přidávám jen výše zmíněný limit plynoucí ze způsobu výběru a z rizik spojených s použitím elektronického dotazníku. Výše uvedené však autoru umožnilo velký reálný dosah.

Závěr

Závěr je obsahově i formálně v pořádku, na konci by bylo užitečné převést zjištění i do obecnější roviny. Nicméně to není nezbytně třeba.

Formální úprava, jazyková úroveň, zdroje

Předložená magisterská práce je napsána srozumitelně a na adekvátní jazykové i gramatické úrovni s pouze zřídka chybami. Kromě velmi zřídka prohršků v gramatice (prakticky nejsou) lze uvést především nadpis kapitoly 2.3.5 „Aktuální výzkumná zjištění syndromu v učitelské profesi vyhoření v ČR“. Ten je z hlediska českého jazyka nesmyslný, ale i kdyby byl slovosled správný, ani tak by nebyl správně z jiných jazykových hledisek (ostatní autoři nezjišťovali syndrom vyhoření, ale jeho míru, četnost, ...). V kapitole Diskuse jsou pak některá jména podtržena, pravděpodobně zbytek po hypertextovém odkazu.

Pro práci příští doporučuji zaměřit se na jednotnost terminologie jako i používání termínů z daného jazyka (např. time-management lze vyjádřit i česky).

Jako významnou chybu však hodnotím skutečnost, že autor vysloveně plýtvá místem (magisterskou práci není třeba psát „na kila“, tato je kvalitní i tak, poloprázdné stránky působí velmi rušivě) a dále, že často opakuje celé pasáže (např. celá strana 62 a půl strany 63 v kapitole Diskuse).

Objem zdrojů je adekvátní magisterské práci, stejně tak jejich tematické zaměření i struktura.

Závěrečné hodnocení

Předložená magisterská práce splňuje jak po obsahové tak i po formální stránce nároky kladené na tento typ kvalifikační práce. Autor prokázal schopnost tvůrčí činnosti, předložená

práce je původní a přínosná. Na základě výše uvedeného tedy doporučuji předloženou magisterskou práci k obhajobě.

V rámci obhajoby bych uvítal autorovo vyjádření k následujícím otázkám:

- 1) Zúčastnil jste se Vy osobně nějakého/nějakých školení či preventivního programu týkajícího se syndromu vyhoření? Pokud ano, jak jej hodnotíte?
- 2) Pokud se většina dotázaných vyjadřuje, že by se ráda zúčastnila programu věnovanému syndromu vyhoření, v případě, že by tento byl hrazen zaměstnavatelem, proč se jej ještě nezúčastnili? Je na vině nedostatečná nabídka či něco jiného? Pokud by byla nabídka dostatečná, nelze přece tvrdit, že vedení škol nevěnuje syndromu vyhoření dostatek pozornosti (pokud ovšem nemáte na mysli i jiné aktivity, které by pro to vedení škol mohlo dělat – z práce však toto nevyplývá).

V Praze dne 11. 6. 2023

PhDr. Kamil Kotlík, Ph.D.

Adresa autora posudku: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu, José Martího 31, 162 52 Praha 6 - Veleslavín, tel. +420220172350, e-mail: kotlik@ftvs.cuni.cz